עולת ראיה — מודה אני

מודה. ראשית ההופעה של צהלת החיים מביאה עמה את השמחה העליונה בחדות הקודש, שהיא מתבטאת בכל מלא הודה בבטוי "ההודאה". הכרת התודה לאלהי עולם, אדון כל המעשים, המחיה חיים בטובו, היא אוצר הטוב, הכולל בקרבו את כל התוכן של מילוי החובה וכל התוכן של העידון הרוחני ממלוא תנובת האהבה בחוברת, והנשמה מתנהרת בה ומתמלאה אורה ושמחה. ההוראה הלשונית של חובת הודאה, בבטוי "מודה" ביחוד, משותפת היא להודאה מגזרת תודה, הבאה מתוך הכרת הטובה של המיטיב, ומגזרת התודות והודאה על האמת. והדברים מתאימים זה לזה. צהלת החיים הראשונה, הפוגשת את האדם בהקיצו משנתו ומוצא הוא לפניו עולם מלא וחדש בכל מלואו וטובו, היא מרימה את אור השכל הפנימי להכיר את אור החיים וזיוו ביסודו, ותחת ההשקפה העכורה החמרית, שהיא מוטבעת בטבע הבשר, מתעלה הרוח להשקפה אלהית צחה, לראות את נשמת אור חי העולמים ביפעת מפעלה. והאדם ברגש תודתו מודה הוא על האמת, ומקיים את עומק אמתתה של ההכרה הרוחנית, ומעיד על כל אור החיים והיש, שהוא נובע כלו ממעין הטוב ומקורו, ממקור חסד עליון, המשפיע שפעת חיים לכל המון עולמים וכל יצוריהם.

אני. האדם מוצא את עצמו בעצמו, ע"י אור החיים האלהיים המופיעים בקרבו, הממלאים אותו ברוח הטוב של רגש התודה של הכרת הטובה האלהית והבטאתה. כי במה נחשב האדם בחלישות כחו, באפסיותו וזעירותו, נגד כל היקום הגדול והעצום, וכחות הבריאה האדירים והנפלאים העוטרים אותו, מרוב שממון לעומתם אובד האדם את תוכן האני שלו. אמנם בהאיר עליו אותו האור של הכרת הטובה האלהית, וכל הסעיפים הקדושים כבירי עז הקודש שהיא מעירה בקרבו, אז בא האדם להכיר את גדולת ערכו, את אניותו והעדר בטולו בכללות ההויה, ומוצא את עצמו מאושר לומר בפה מלא: אני.

לפניך. ההארה הראשונה של הקדושה היא ההופעה היותר זכה, היותר רוממה ומשוגבת, והיא באה לאדם כשמכין את גבורת נשמתו לקבל את האור הטוב הזה תיכף בהתעוררות הראשונה, בהרגישו בקרבו את רוח החיים של הערות והקיצה. אז מצטירת לפניו הגדולה האלהית הנוכחית מכל מלא המון עולמי עד ומכל מקורותיהם החיים, והוא מוצא את עצמו מצוי נוכח פני אל עליון, ובאהבה עליונה וחבת מתיקות ידידות קדש אומר את הבטוי האדיר המלא עז קודש קדשים: לפניך.

מלך. הממלכה הכללית של העולם, הנהגתה המאורגנת בכל חלקיה, הקפתה הכללית והיחושים המצודקים הנמצאים בין החלקים כולם, יסוד המשפט והצדק המתנוצץ מהדר הבריאה בהקפתה, אחרי ההשקפה ביסוד החכמה והרצון הנפלא המתגלה ממראה זיוה הכללי, כל אלה ההערות יחד מופיעות נגד עיני האדם בהפקחן ראשונה, ובהפגשן באור החיים. העדות הנאמנה מדברת אז מתוך גרונו להכיר מלכות שמים, ולדעת כי עומד הוא לפני מלך עולמים, שישותו הפרטית של האדם היא אחת מהכוננויות של הממלכה העליונה, ובכל מלא עצמיותו יאמר האדם ברגשי האהבה, הבאה מתוך הכרת הטובה, וברגשי הכבוד וההוד העליון הנמשכים ממנה, נוכח פני ד' יוצר נפשו: שאתה הוא מלך.

חי. מקור החיים, אוצר שפעת החיים כולם, החיים המוחלטים, אשר אי אפשר לסמנם בשום סימון של חיים מורגלים. כל יסוד תיאור חיים בכל היצורים הוא רק התנוצצות חיה, המאירה על התוכן המת ומעוררתו, אבל החיים המוחלטים, החיים שבכל מקום שהם פוגשים הם ממלאים הכל אור חיים, הם מיוחדים למלך חי, ומלך חי הוא ד' לבדו, שהממלכה היא כולה חיה ששפעת החיים הבאה ממקור החיים אשר עמו היא שפעת מלכותו, וכולה מצואה היא בחיים המקוריים, הנובעים תמיד באין קץ ותכלית ממקור חסדי מלך חיים. כל המשכת ממלכה היא ענין משולל מן החיים מצד עצמו, מה שנמשך ונעשה ע"י אחרים, והמעשה בעצמו אינו מקושר בשפעו עם המסדר והמפקד, אין בו בעצמו תוכן של חיים ממלכתיים, אבל הגדולה האלהית המחיה את כל חיי העולמים, – האדם מרגיש בפקיחת עיניו שהיא ממלכה חיה כולה, ומלך הכבוד, אשר אליו ההודאה מתפרצת, הוא לבדו הוא חי בתור מלך, מנהיג הממלכה החיה, שאין עמה

שום חשכת מות, כי הכל שב ועתיד לשוב להיות מתענג על ד' במקור החיים, והשקפת העתיד מתבלטת בהופעת ההוה הפתאומי בראשית התברקות החיים, אשר האדם חש, בצאתו מכבלי השינה, המלאים דממת מות, אל אור החיים.

וקים. הקיום הוא העמדה הקבועה, המתעלה מכל שינוי ותמורה. מקור החיים הוא היש הקיים העומד בעליוניותו ממעל לכל השינויים כולם, "אני ד' לא שניתי". אמנם החיים אינם מצטיירים לנו כ"א ע"י המון שינוייהם, ואנו מתעלים להכרה וההרגשה העליונה של מכון החיים של האורה האלהית, שתואר החיים ותואר הקיימיות מתאחדים בו. ומזה אנו באים להשכיל, שכל המון השינויים אינם משביתים את הקיימיות כ"א בערכם של הנבראים, בעלי החלק והקצבה, אבל באור הנצח השינויים כולם הנם רק אוצרות חיים קבועים, חיים עליונים, חיים קימים. "צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם, ונהנים מזיו השכינה". הישיבה היא הקביעות, קבועים הם הצדיקים, איתנים הם באור החיים הקבוע הבלתי משתנה, ודוקא עם זה הוא מלא כל העליצות וכל האור של זיו החיים. "קביעין כן תהויין בהנהו חבורתא", אמר הפייטן. וזה בא מאור פני מלך חי וקים, ששתי ההופעות, של החיים, המלאים לפי השקפתנו שינויים ותמורות, והקיימיות האיתנה העומדת לעד, מתאחדות בו באחוד מופלא.

שהחזרת. ההחזרה מורה על שמירת עצמיותה של הנשמה, שהיא מצויה בצורתה הרוחנית המופשטה בעצמיות ענינה. ובעת ההקצה לא נשתנה האופי של האדם, כשחוזרים אליו כחות החיים, בהיותו נעשה כבריאה חדשה, אלא זאת הנשמה עצמה, שנעתקה ממנו בהאסרו בחבלי השינה, היא שבה אליו.

בי. מורה על העצמיות המיוחדה של האדם ותוכן החיים הטבעיים שלו. העצמיות הזאת היא שמורה עמו, והיא נשארת בקיומה גם בעת השינה. ועצמיות האדם הזאת היא הבסיס לקבל עליה את האור העליון של הנשמה, בשובה אליו להאיר אותו באורה.

נשמתי. הנשמה המיוחדת שלי, כלומר: צורתה הפרטית, היא מיוחדת בהתאמה למהות העצמית של האדם, המיוחד באישיות מיוחדה. ואע"פ שאין בכח האדם להכיר את האופי הפרטי של הנשמה, שהיא רוחנית נאצלה, עד שאין אנו מכירים כ"א את מציאותה ולא את פרטי גוניה, מ"מ זאת אנו יודעים ברור, שכל נשמה היא בעלת אופי מיוחד. לכן בצדק קורא האדם, בעת הרגישו את חייו במילואם בהקיצה ובידעו שנשמת ד' מאירה בקרבו: שהיא נשמתו הפרטית המיוחדת לו.

בחמלה. מדת החמלה העליונה משפעת היא תכונת חמלה על הנשמה, שהיא חומלת על הגוף השוכב למעצבה באין כח ואין אורה. ובחמלה זו היא מתמשכת לשוב להאיר את הגויה באורה, ולהחיותו באוצר חייה.

רבה אמונתך. האמונה האלהית היא החוקקת את התפקידים של כל כחות ההויה, שיעשו את עבודתם בכל עז ומרץ, בכל איתניות של קיום ונצחון, שהכח הכביר של אור האמונה האלהית מאיר עליהם, למסור בידם תוכנים ועניינים מתוקנים עומדים על מכונם, ולקלקל ולהפסיד את צורתם וערכם, כדי להוציא ע"י קלקול זה ערכים יותר נפלאים בחדוש פנים לעילוי ולשבח. "אמונת זה סדר זרעים, שמאמין בחי העולמים וזורע". מהסתעפות האמונה הרבה, הכוללת כל היקום, מתגלה הדר כח המחיה והמפריא, המעודד והמחדש, בכל תוכן שיוצאת ממנה ערות של חיים, אחר שכבר צללי המות באו ופרשו עליו את אפלתם. "לדור ודור אמונתך, כוננת ארץ ותעמוד". ומהאמונה הרבה הלזו, באור בהירותה, באה נשמת החיים להאדם בהתעוררו לקיצה, אחרי אשר השינה, שהיא אחד משישים במיתה, פרשה עליו את צלליה המחשיכים, ויחד עם כל כחות החיים וההויה המתעוררים אחרי בלותם, בכח אור האמונה האלהית העליונה, מיסוד אמונת אומן של חכמת ודעת, אשר באמונת העתות, בכל מסיביהן ותמורותיהן, מתעורר האדם, מתרדמתו בצללי המות של השינה, לאור החיים המאירים, ומתאחד בקדושת האמונה הקדושה, בחדות לבבו המתמלאת הוד קודש. "עצות מרחוק אמונה אומן".